

Олена Любовець,
докторка історичних наук, професорка
кафедри міжнародних відносин і суспільних наук
Національного університету біоресурсів і
природокористування України;
ORCID: 0000-0001-7115-4937

СВІТОВА ДИПЛОМАТІЯ НАПЕРЕДОДНІ ШИРОКОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РФ В УКРАЇНУ: спроби мирного врегулювання конфліктної ситуації

Анотація. У статті висвітлено перебіг дипломатичних переговорів України та провідних світових держав із рф протягом 2021 – початку 2022 років. Охарактеризовано позицію України, США та європейських країн в умовах загрози нової збройної агресії росії. Доведено, що ця загроза спонукала світових лідерів до активізації перемовин із володимиром путіним. Закцентовано на активних зусиллях Президента Франції Емманюеля Макрона щодо зниження рівня ескалації конфлікту. Розглянуто вимоги рф стосовно безпекових гарантій від США й НАТО та їхній вплив на перебіг переговорного процесу. Серед головних причин безрезультатності дипломатичних зусиль щодо запобігання широкомасштабному вторгненню рф в Україну названо прагнення росії змінити наявний світовий порядок.

Ключові слова: дипломатія, переговори, широкомасштабне вторгнення рф в Україну, російсько-українська війна.

Постановка проблеми. Динамічність сучасних світових процесів і глобалізованість світової політики значно підвищують роль дипломатії як одного з основних інструментів урегулювання міжнародних конфліктів, підтримання миру та безпеки на регіональному і глобальному рівнях. Сучасна дипломатія має у своєму арсеналі широкий спектр різноманітних засобів впливу на

окремі держави та групи держав, що змушують їх дотримуватися норм міжнародного права і принципів мирного співіснування. Серед головних слід виокремити дво- та багатосторонні зустрічі й переговори на вищому рівні, рішення міжнародних організацій, дипломатичних конгресів і конференцій, а також політичні й економічні санкції.

В умовах сучасної російсько-української війни набувають актуальності питання: чи всі важелі дипломатичного впливу на рф Україна та світове співтовариство використали для запобігання збройному розв'язанню конфлікту; чи достатньо дипломатичних зусиль доклали українська влада та світові лідери в цьому напрямі.

Предметом дослідження стали особисті зустрічі та телефонні розмови Джозефа Байдена, Реджепа Ердогана, Е. Макрона, Олафа Шольца з в. путіним, а також спроби врегулювання російсько-українського конфлікту в межах Мінських домовленостей і Нормандського формату.

Метою статті є проаналізувати дипломатичні перемовини України та провідних світових держав із рф протягом 2021 – початку 2022 років, визначити головні причини їхньої безуспішності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення зазначеної проблематики перебуває на початковому етапі з огляду на коротку хронологічну відстань від аналізованих подій до сьогодні. Переважна частина праць публіцистична та оприлюднена на сайтах інтернет-видань і періодичної преси. Вагома частка публікацій належить безпосереднім учасникам переговорного процесу: лідерам держав і міжнародних організацій, співробітникам МЗС і представникам дипломатичного корпусу.

Всебічному аналізу перешкоджає й недоступність для широкого наукового загалу частини поточних міжнародних документів щодо врегулювання російсько-українського конфлікту. Попри об'єктивні труднощі, відтворити цілісну картину дипломатичного протистояння напередодні російсько-української війни у своїх працях намагаються такі вітчизняні науковці, як Степан Віднянський, Андрій Мартинов [1], Володимир Головка [2], Павло Гай-Нижник [3], Олена Меженська [4], Григорій Перепелиця [5], Лариса Якубова [6] та ін.

Виклад основного матеріалу. На початку 2021 р. стало очевидним, що мінський процес заходить у глухий кут і дипломатичне розв'язання проблем, які спричинила російська агресія 2014 р.,

стає дедалі складнішим. Ситуація значно ускладнилася навесні, коли 31 березня 2021 р. рф офіційно відмовилася від припинення вогню. Паралельно було оголошено про проведення військових навчань, під прикриттям яких на кордонах з Україною, Білоруссю та на території окупованого Криму скупчилися значні російські військові угруповання.

У світі таке становище сприймали як реальну загрозу початку воєнних дій, що спонукало світових лідерів до активізації перемовин із в. путіним. Зокрема, 13 квітня 2021 року Дж. Байден, уперше після обрання на посаду Президента США, зателефонував в. путіну й закликав його до заходів щодо зменшення напруги на російсько-українському кордоні, а також запропонував провести зустріч для обговорення нагальних безпекових проблем. У наступні тижні рф відвела частину своїх військ від кордону, що сприяло послабленню напруги. 16 червня 2021 р. в Женеві відбувся саміт Дж. Байдена та в. путіна, на якому одним із центральних питань стали російсько-українські відносини. Переговори відбувалися в закритому режимі. Хоч обидва лідери й заявили про «теплу атмосферу» та домовленості щодо «стратегічної стабільності», той факт, що не було підписано жодного документа, свідчив про малу результативність зустрічі [7].

Новий виток напруженості спричинила стаття в. путіна «Про історичну єдність росіян та українців», оприлюднена в липні 2021 року. У ній було заперечено факт існування окремого українського народу та його право на власну державність. Певною реакцією на статтю стало запровадження з ініціативи Президента України Володимира Зеленського нового свята — 28 липня — Дня Української Державності (нині — 15 липня. — *Ред.*).

Водночас Україна активізувала зусилля з пошуку міжнародної підтримки щодо повернення Криму. 23 серпня 2021 року в Києві відбувся установчий саміт Кримської платформи, у роботі якого взяли участь представники 46 країн і міжнародних організацій. Серед учасників були переважно європейські країни, а також Австралія, Нова Зеландія, Туреччина та Японія. Від участі відмовились арабські держави, країни Африки, Латинської Америки, Південної та Південно-Східної Азії. Індія та Китай не направили на саміт навіть своїх послів у Києві. Головною причиною їхнього ігнорування саміту варто вважати потужний тиск москви, яка вкрай негативно ставилася до Кримської платформи [8].

В умовах наростання воєнної загрози офіційний Київ прагнув заручитися якомога ширшою підтримкою США. Відповідно, В. Зеленський здійснив триденний офіційний візит до США (31 серпня – 2 вересня 2021 р.), у межах якого відбулася зустріч із Дж. Байденом. Світові ЗМІ зазначали, що розмова була напруженою і, хоча США підтвердили підтримку України щодо відновлення її територіальної цілісності, гарантували економічну та військово-технічну допомогу, принципово важливих рішень ухвалено не було. Зокрема, нерозв'язаними залишилися такі питання, як членство України в НАТО, приєднання США до переговорів Нормандського формату, зупинка російсько-німецького проекту «Північний потік 2» [9].

Ситуація на російсько-українському кордоні восени 2021 року знов істотно загострилася на тлі збільшення російського військового угруповання під прикриттям стратегічних навчань «Захід 2021» (до 200 тис. військовослужбовців).

2 листопада 2021 року Москву відвідав глава ЦРУ Вільям Бернс, який провів телефонну розмову з в. путіним (той перебував у своїй резиденції в Сочі). Предметом обговорення стало можливе вторгнення в Україну. За словами глави ЦРУ, президент рф фактично не заперечував планів щодо вторгнення в Україну. Водночас в. путін ще раз наголосив на потребі розв'язання питання гарантій безпеки росії та необхідності обговорення архітектури нового міжнародного порядку. Доповідаючи за підсумками розмови Дж. Байдену, В. Бернс зазначив, що остаточного рішення щодо вторгнення в Україну в. путін ще не ухвалив [10]. Однак, попри це, занепокоєння Заходу зростало.

У цей час на сторінках закордонних ЗМІ поширювали різноманітні можливі сценарії російської агресії проти України. Певну інформацію щодо російських планів мали й українські спецслужби. Деякі європейські політики наприкінці листопада провели телефонні перемовини з в. путіним, зокрема Глава Європейської ради Шарль Мішель і Прем'єр-міністр Італії Маріо Драгі. Президент Туреччини Р. Ердоган запропонував своє посередництво між рф й Україною. До процесу перемовин активно приєдналися й США. 7 грудня в закритому форматі відбулися відеопереговори Дж. Байдена та в. путіна [11]. Показово, що до і після розмови Президент США проводив консультації з лідерами Великої Британії, Італії, Німеччини та Франції. Тобто країни

Європи і США координували свої зусилля щодо врегулювання кризової ситуації та намагалися вплинути на позицію в. путіна.

Росія також активно поширювала своє бачення основ світового порядку та власного місця в ньому. В середині грудня МЗС рф офіційно передало США проекти угод щодо гарантій безпеки між росією та США, росією та НАТО. Основною вимогою було виведення військ НАТО з країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи, Балтії. Також було зацентовано на неприпустимості приєднання до Альянсу держав, що є колишніми республіками СРСР [12]. Фактично росія пропонувала повернутися до архітектури міжнародного порядку до 1997 року, що означало визнання її світовим лідером на рівні зі США (ця схема нагадувала біполярний світ періоду холодної війни). Зрозуміло, що на такий варіант не могли погодитися ні європейські держави, ні США. Особливе занепокоєння ці пропозиції спричиняли у країн Південно-Східної Європи та Балтії, які б у разі реалізації цих планів перетворювалися на слабозахищену буферну зону між рф і Заходом.

Дипломатичні зусилля щодо врегулювання конфлікту здійснювала й українська сторона. На тлі заяв в. путіна про те, що Україна відмовлялася виконувати Мінські угоди, українська сторона запропонувала план їх імплементації. Зокрема, 21 грудня 2021 року В. Зеленський заявив, що Україна розробила 10-кроковий план із реалізації Мінських домовленостей і передала його США, Німеччині, Франції та росії [13]. Наступного дня, 22 грудня, відбулося засідання Тристоронньої контактної групи, за результатами якого сторони досягнули консенсусу щодо необхідності відновлення дії режиму припинення вогню на умовах, узгоджених 22 липня 2020 року [14].

30 грудня 2021 року вдруге за місяць відбулася телефонна розмова між Дж. Байденом і в. путіним (з ініціативи останнього). Під час розмови Дж. Байден запропонував в. путіну широкий діалог на трьох рівнях: двосторонні американсько-російські переговори, переговори НАТО — росія та переговори в межах ОБСЄ. Президент США також закликав свого колегу знизити напругу на російсько-українському кордоні та посилити дипломатичні зусилля щодо врегулювання конфлікту. Натомість в. путін заперечував свої плани вторгнення, стверджуючи, що війська рф стягнуті до кордону України для навчань. Таке становище він пояснив правом рф вільно переміщувати свої військові сили на власній території [15].

Американські пропозиції давали обережні надії на дипломатичне врегулювання спірних проблем. Однак дуже швидко ці надії розвіялися, бо відповідні консультації США, НАТО, ОБСЄ та рф, які провели до середини січня 2022 року, не дали очікуваних результатів. Росія й далі наполягала на своїх вимогах щодо гарантій безпеки та обмеження присутності НАТО в Європі.

26 січня 2022 року в Парижі відбулася зустріч політичних радників лідерів країн Нормандського формату. Одним з основних питань обговорення стало дотримання режиму припинення вогню на Донбасі відповідно до домовленостей 22 липня 2020 року. За результатами заходу було погоджено спільне комюніке та наступну зустріч через два тижні в Берліні. У комюніке представники Німеччини, Франції, України та росії наголосили, що налаштовані зменшити наявні розбіжності задля просування переговорного процесу [16]. На жаль, ці заяви залишилися тільки намірами...

Цього ж дня США відповіли на безпекові вимоги рф, відкинувши всі її пропозиції щодо зміни засад європейської безпеки, зокрема й політики «відчинених дверей» НАТО. Водночас США запевнили у своїй готовності обговорювати з рф ці проблеми, щоб усунути низку її безпекових побоювань.

Американська ідея з'ясувати позиції сторін у трирівневому форматі була реалізована в середині січня 2022 року. 10 січня в Женеві на території американської дипломатичної місії відбулися двосторонні переговори між США та рф, під час яких не вдалося досягнути компромісу [17]. 12 січня на зустрічі у форматі рф — НАТО держави Альянсу відмовили росії в задоволенні її вимог щодо нерозширення НАТО та виведення військ блоку з території Східної Європи [18]. Безрезультатно завершилися й консультації у форматі Постійної ради ОБСЄ. Отже, американські пропозиції розв'язання спірних проблем у трирівневому форматі фактично провалилися.

У таких умовах активізується переговорний процес між НАТО та Україною. 13 січня Валерій Залужний узяв участь у засіданні Військового комітету НАТО на рівні начальників генеральних штабів країн Альянсу, де розглядали питання безпеки України. Паралельно з переговорами США та рф у Женеві відбулася зустріч Комісії Україна — НАТО.

Говорячи про дипломатичні зусилля світового співтовариства завадити широкомасштабному вторгненню рф в Україну, варто виокремити особисті спроби світових лідерів.

У цьому напрямі активно діяв Президент Туреччини Р. Ердоган, який намагався бути посередником у російсько-українських відносинах. 3 лютого 2022 року він зустрівся з В. Зеленським у Києві й запропонував провести переговори між ним і в. путіним на турецькій території. Була озвучена також пропозиція перенести перемовини Тристоронньої контактної групи до Туреччини. Українська сторона погодилася на ці пропозиції [19]. Реакція рф була стриманою, й реальних кроків щодо реалізації цих пропозицій не було.

Величезних зусиль щодо зниження ескалації конфлікту докладав і Президент Франції Е. Макрон. Він провів низку телефонних розмов із в. путіним і В. Зеленським — 28 січня і 4 лютого 2022 року, однак змушений був констатувати, що кремль не йде на жодну поступку. Нічого не змінила і його особиста зустріч у москві з в. путіним 7 лютого [20]. Після москви Е. Макрон зустрівся з В. Зеленським у Києві. Президент України підтвердив готовність виконувати Мінські домовленості.

Після цієї зустрічі Е. Макрон обговорив становище України з Президентом Польщі Анджеєм Дудою та Канцлером Німеччини О. Шольцом у Берліні у форматі «Веймарського трикутника». Лідери трьох країн наголосили на спільній прихильності до європейської та трансатлантичної архітектури безпеки, закликали рф до деескалації на українському кордоні й справжнього діалогу щодо безпеки Європейського континенту. Окремо було акцентовано, що будь-яка нова воєнна агресія росії проти України матиме далекосяжні наслідки [21].

10 лютого 2022 року в Берліні відбулися переговори політичних радників лідерів Нормандської четвірки. За підсумками дев'ятигодинних дискусій не було ухвалено жодного документа. Після завершення перемовин представники української і російської сторін дали дві окремі пресконференції, на яких було оприлюднено майже протилежні заяви [22].

Цього ж дня рф оголосила про початок проведення спільних російсько-білоруських військових навчань «Союзна рішучість 2022». Паралельно вона перекрила значну площу акваторії Азовського та Чорного морів. Це ще більше ускладнило ситуацію, попри те, що 11 лютого було розблоковано частину азовської акваторії. На противагу російсько-білоруським навчанням, Україна оголосила проведення власних командно-штабних навчань «Заметіль 2022».

Ескалація спричинила чергове занепокоєння Заходу, і США знову активізували свої зусилля. 11 лютого 2022 року Дж. Байден провів онлайн-зустріч із лідерами Великої Британії, Італії, Канади, Німеччини, Польщі, Румунії, Франції, представниками ЄС і НАТО щодо російської агресії проти України. Згідно з повідомленнями ЗМІ, держсекретар США заявив, що росія може почати вторгнення в Україну в будь-який момент [23].

12 лютого Е. Макрон знову зателефонував в. путіну. Предметом розмови вкотре стали шляхи виконання Мінських угод та умов стабільності й безпеки в Європі. Вчергове Президент Франції закликав свого колегу послабити напруженість російсько-української кризи. Зі свого боку, в. путін скаржився на відсутність змістовної реакції США та НАТО на безпекові ініціативи рф і наголосив на небажанні країн Заходу підштовхнути українську владу до виконання Мінських домовленостей [24]. Отже, консенсусу не було.

Згодом цього ж дня в. путіну зателефонував Дж. Байден, котрий протягом години переконував не вторгатися в Україну та повернутися за стіл переговорів [25]. Про безрезультатність цих перемовин свідчить той факт, що того ж дня Державний департамент США наказав евакуювати більшість співробітників Посольства США з Києва (за два дні до цього було оголошено про евакуацію самого посольства до Львова). Одночасно зі США приблизно 30 іноземних держав закликали своїх громадян терміново залишити територію України. В цьому напрямі діяла й росія, заявивши про скорочення співробітників своїх дипломатичних установ в Україні під виглядом «деякої оптимізації» штатів.

13 лютого Дж. Байден зателефонував В. Зеленському, пообіцявши підтримку Україні та швидку відповідь США й союзників на будь-яку подальшу російську агресію. Водночас обидва президенти наголосили на важливості пошуку дипломатичного шляху та стримування у відповідь на накопичення російських військ на кордонах з Україною [26].

Зусиль щодо розв'язання конфліктної ситуації доклав і Канцлер Німеччини О. Шольц. 14 лютого він відвідав Київ напередодні свого візиту до Москви. Під час розмови з В. Зеленським було обговорено шляхи реалізації Мінських домовленостей. 15 лютого О. Шольц провів переговори в Москві, намагаючись вмовити в. путіна мирно врегулювати всі питання. Але це виявилось марним [27]. Того ж дня він зателефонував Дж. Байдену, повідомивши про результати

своїх зустрічей у Києві та Москві. Після цієї розмови Президент США заявив ЗМІ про високу ймовірність російського вторгнення в Україну найближчим часом.

Перебіг подій наступних днів посилював цю ймовірність. Зокрема, 17 лютого МЗС РФ офіційно передало Послу США свою відповідь на американські пропозиції щодо деескалації. Документ критикував позицію США та їхніх союзників щодо російських гарантій безпеки, повторював попередні вимоги обмежити розширення НАТО в Центральній та Південно-Східній Європі. Наголошено було на тому, що в разі неготовності США та НАТО врегулювати ці проблеми Росія змушена буде реагувати. Фактично це можна розцінити як погрозу агресією. Показово, що документ заперечував можливість російського вторгнення в Україну [28].

18 лютого в. путін провів засідання Ради безпеки РФ. Можна припустити, що саме тоді й було ухвалено остаточне рішення щодо початку «спеціальної воєнної операції» проти України. Підтвердженням такої думки є факт, що лідери «ДНР» Денис Пушилін і «ЛНР» Леонід Пасічник оголосили евакуацію населення. Причиною називали можливий наступ ЗСУ на територію ОРДЛО.

19 лютого В. Зеленський узяв участь у Мюнхенській конференції з безпеки, де зустрівся з Прем'єр-міністром Великої Британії Борисом Джонсоном, віцепрезиденткою США Камалою Гарріс, Прем'єр-міністром Болгарії Кирилом Петковим, Президенткою Європейської комісії Урсулою фон дер Ляєн, президентом Групи Світового банку Девідом Малпасом, Канцлером Німеччини Олафом Шольцом. У своєму виступі В. Зеленський наголосив, що Україна йтиме лише дипломатичним шляхом мирного врегулювання і готова шукати ключ до закінчення війни в усіх можливих форматах і на всіх можливих майданчиках. Водночас він запропонував найближчими тижнями скликати саміт постійних членів Ради Безпеки ООН за участю України, Німеччини та Туреччини з метою розв'язання безпекових викликів у Європі. На його думку, саміт мав напрацювати гарантії безпеки для України, поки вона не стала членом НАТО. Президент України також закликав країни Заходу створити фонд стійкості та відновлення України і програму лендлізу, надати українській армії нове озброєння, техніку й обладнання, а також розробити ефективний пакет санкцій для стримування російської агресії [29].

Цього ж дня В. Зеленський провів телефонну розмову з Е. Макроном. 20 лютого Е. Макрон знову зателефонував в. путіну. Перебіг розмови створював ілюзію досягнення якогось компромісу. ЗМІ повідомляли, що президенти начебто дійшли згоди щодо необхідності провести найближчими годинами засідання Тристоронньої контактної групи, щоб отримати від усіх сторін зобов'язання щодо припинення вогню на лінії зіткнення, а також поновити діяльність у межах Нормандського формату. В офіційній заяві йшлося про те, що глави двох держав узяли на себе тверді зобов'язання здійснити всі корисні дії для уникнення ескалації, зниження ризиків і збереження миру [30].

Після завершення розмови з в. путіним Е. Макрон зателефонував В. Зеленському, Б. Джонсону та Дж. Байдену, а потім знову в. путіну. Результатом цих перемовин стала згода Дж. Байдена та в. путіна на проведення спільного саміту. З метою підготовки саміту планували провести зустріч Е. Блінкена та Сергія Лаврова 24 лютого [31].

На цьому посередницька діяльність Е. Макрона не завершилась. Уночі проти 21 лютого він, як посередник, був на постійному телефонному зв'язку з Дж. Байденем і в. путіним. Здавалося, що війну ще можна зупинити, — навіть було розпочато підготовку пресрелізу з анонсом проведення саміту США — рф. Однак, попри такі оптимістичні сподівання, в. путін ухвалив інше рішення. Він зателефонував Е. Макрону й О. Шольцу та повідомив, що визнає «ДНР» і «ЛНР» [32]. Це фактично означало, що широко-масштабна війна стала невідвратною.

22 лютого Державна дума та Рада федерації рф одноголосно ратифікували договори про «дружбу, співпрацю та взаємну допомогу» з «ДНР» і «ЛНР» [33]. Документи терміново підписав в. путін. Того ж дня Рада федерації рф одностайно надала в. путіну згоду на використання ЗС рф за кордоном.

23 лютого персонал посольства рф залишив Україну, на території посольства був спущений державний прапор рф. МЗС України закликало українських громадян терміново залишити територію рф.

24 лютого розпочалося широкомасштабне вторгнення рф в Україну, що означало провал усіх дипломатичних спроб мирно врегулювати російсько-український конфлікт.

Висновки. Аналіз політичної ситуації щодо російсько-українського протистояння протягом 2021 – початку 2022 років свідчить,

що його врегулювання мирним шляхом було проблематичним. В основі конфлікту лежали глибинні причини: заперечення росією права України на відбудову власної держави та російські амбіції щодо переділу чинного світового порядку. Так цей конфлікт переріс локальний міжнаціональний рівень, вийшовши на рівень глобального міжцивілізаційного протистояння росії з колективним Заходом.

1. *Віднянський С.* Війна Росії проти України та міжнародне співтовариство / С. Віднянський, А. Мартинов. К.: Парламентське видавництво, 2023. 336 с.
2. *Голово В.* Вторгнення. 2022. Широкомасштабна агресія Росії проти України. К.: Інститут історії України НАН України, 2023. 602 с.
3. *Гай-Нижник П.* «Заирнути у вічі Путіну»: російський синдром української «дипломатії війни і миру». Пекельна весна 2022-го. К.: Саміт-книга, 2025. 256 с.
4. *Меженська О.В.* Російсько-українська війна — війна дипломатії // Актуальні проблеми політики: збірник наукових праць. Видавничий дім «Гельветика», 2024. Вип. 73. С. 134–141.
5. *Перепелиця Г.* Українська дипломатія в умовах російсько-української війни // Україна дипломатична. Київ, 2022. Вип. 23. С. 276–295.
6. *Якубова Л.* До свободи крізь вогонь: Україна проти рашизму. К.: Видавництво «Кліо», 2023. 432 с.
7. *Хожайнова В.* Путін і Байден уперше зустрілись і провели переговори у Женеві. Як це було / В. Хожайнова, А. Коріновська, Ю. Рябчун // Суспільне. Новини. 16 червня 2021. URL: <https://suspilne.media/139778-putin-pribuv-do-zenevi-dla-zustrici-z-bajdenom>
8. *Власенко В.* «Кримська платформа»: як Москві нагадали про Крим // Deutsche Welle. 23 серпня 2021. URL: <https://www.dw.com/uk/samit-krymskoi-platfomy-46-krain-nahadaly-moskvi-shcho-pytannia-krymu-ne-zakryte/a-58959040>
9. *Головне із зустрічі Зеленського і Байдена: коротко* // Радіо Свобода. 2 вересня 2021. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/holovne-iz-zustrichi-zelens%CA%B9koho-i-baydena-korotko/31440450.html>
10. *Кобец І.* Глава ЦРУ в Москві: не допустить удара по Украине? // Радіо Свобода. 9 листопада 2021. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/urns-in-russia/31553088.html>
11. *Лисогор І.* Відеопереговори Джо Байдена з Путіним завершилися // LB.ua. 7 грудня 2021. URL: https://lb.ua/world/2021/12/07/500364_videoperegovori_dzho_baydena_z.html
12. *Росія показала проекти договорів зі США і НАТО про майбутнє України. Головні вимоги* // BBC News Україна. 17 грудня 2021. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-59700220>
13. *Павлюк О.* Зеленський: Україна розробила «10 кроків для виконання Мінська» й готова говорити з РФ напряду // Суспільне. Новини. 21 грудня 2021. URL: <https://suspilne.media/191582-zelenskij-ukraina-rozrobila-10-krokv-dla-vikonanna-minska-j-gotova-govorit-z-rf-napramu>

14. Щодо засідання Тристоронньої контактної групи // Офіційне інтернет-представництво Президента України. 22 грудня 2021. URL: <https://www.president.gov.ua/news/shodo-zasidannya-tristoronnoyi-kontaktnoyi-grupi-72237>
15. Путін і Байден поговорили щодо України. Про що домовилися // BBC News Україна. 31 грудня 2021. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-59830485>
16. У Парижі політичні радники лідерів «Нормандської четвірки» вперше за довгий час погодили спільне комюніке й домовилися про наступну зустріч у Берліні // Офіційне інтернет-представництво Президента України. 26 січня 2022 року. URL: <https://www.president.gov.ua/news/u-parizhi-politichni-radniki-lideriv-normandskoyi-chetvirk-72561>
17. Anton Troianovski (2022) 'The scene in Geneva: a low-key dinner, Cold War-style talks and more Russian threats', *The New York Times*, 10 January. Available at: <https://www.nytimes.com/live/2022/01/10/world/russia-us-ukraine-talks#the-scene-in-geneva-a-low-key-dinner-cold-war-style-talks-and-more-russian-threats>
18. НАТО відмовив Росії у виконанні вимог щодо України та присутності на Сході Європи // Європейська правда. 12 січня 2022. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/01/12/7132488>
19. Будник О. Ердоган у Києві: Стамбул замість Мінська, байрактари і вільна торгівля // Укрінформ. 4 лютого 2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3397700-erdogan-u-kievi-stambul-zamist-minska-bajraktari-i-vilna-torgivla.html>
20. Макрон після зустрічі з Путіним заявив, що «найближчі дні будуть вирішальними» для України // Радіо Свобода. 8 лютого 2022. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-macron-putin-ukrajina/31692343.html>
21. Заява глав держав «Веймарського трикутника» // Франція в Україні. Посольство Франції в Україні. 10 лютого 2022. URL: <https://ua.ambafrance.org/Zayava-glav-derzhav-Vejmars-kogo-trikutnika>
22. Свеженцев М. Радники лідерів норманської четвірки провели зустріч у Берліні — результати перемовин / М. Свеженцев, Ю. Рябчун // Суспільне. Новини. 11 лютого 2022. URL: <https://suspilne.media/205922-radniki-lideriv-normandskoi-cetvirk-domovilisa-rozblokuvati-robotu-tkg-ermak>
23. Нове вторгнення РФ в Україну може статися в будь-який момент, навіть до закінчення Олімпіади-2022, — Блінкен // Еспreso. 11 лютого 2022. URL: <https://espresso.tv/nove-vtorgnennya-rf-v-ukrainu-mozhe-statisya-v-bud-yakiy-moment-navit-do-zakinchennya-olimpiadi-2022-blinken>
24. Савчук І. Макрон і Путін провели телефонні переговори // Главком. 12 лютого 2022. URL: <https://glavcom.ua/world/observe/makron-ta-putin-proveli-telefonni-peregovori-821529.html>
25. Кізілова С. Байден і Путін провели переговори на тлі загрози війни // Українська правда. 12 лютого 2022. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/02/12/7323779>
26. Розмова Байдена і Зеленського: США дадуть швидку відповідь на агресію РФ — Білий дім // Радіо Свобода. 13 лютого 2022. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-zelensky-bayden/31701705.html>
27. Жолквер М. Візит Шольца в Москву: що канцлер може запропонувати Путіну? // Deutsche Welle. 15 лютого 2022. URL: <https://www.dw.com/uk/vizyt-sholtza-do-moskvy-shcho-kantsler-mozhe-zaproponuvaty-putinu/a-60778823>

28. *Касіян В.* МЗС РФ оприлюднило відповіді для США щодо «гарантій безпеки» і допустило «військово-технічні» заходи в разі незгоди // LB.ua. 17 лютого 2022. URL: https://lb.ua/world/2022/02/17/505904_mzs_rf_oprilyudnilo_vidpovidi_ssha.html
29. *Кузнєцова Т.* Зеленський звернувся до світу на Мюнхенській конференції. Що сказав? / Т. Кузнєцова, М. Климковецький // Hromadske. 19 лютого 2022. URL: <https://hromadske.ua/posts/zelenskij-zvernuvsya-do-svitu-na-myunhenskij-konferenciyi-sho-skazav>
30. *Волошка Л.* Макрон поговорив із Путіним і знову подзвонив Зеленському // Новинарня. 20 лютого 2022. URL: <https://novynarnia.com/2022/02/20/makron-pogovoryv-iz-putinyim-i-znovu-podzvonyv-zelenskomu>
31. *Глуценко О.* Байден і Путін погодилися на участь у саміті з питань безпеки // Українська правда. 21 лютого 2022. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/02/21/7324738>
32. Путін повідомив Макрона й Шольца про намір визнати «незалежність» угруповань «ЛНР» і «ДНР» — пресслужба // Радіо Свобода. 21 лютого 2022. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-putin-makron-sholtz-ordlo/31714900.html>
33. Держдума РФ та Рада Федерації проголосували за ратифікацію угод про «дружбу, співпрацю та взаємну допомогу» з «ЛДНР» // Еспресо. 22 лютого 2022. URL: <https://espreso.tv/derzhduma-rf-progolosuvala-za-ratifikatsiyu-ugod-pro-druzhbu-spivpratsyu-ta-vzaemnu-dopomogu-z-ldnr>

Olena Liubovets,
Doctor of History, Full Professor
of the Department of International Relations
and Social Sciences,
National University of Life
and Environmental Sciences of Ukraine;
ORCID: 0000-0001-7115-4937

GLOBAL DIPLOMACY BEFORE THE RUSSIAN FEDERATION'S LARGE- SCALE INVASION OF UKRAINE: attempts to resolve the conflict situation by peaceful means

Abstract. The article explores the dynamics of diplomatic negotiations between Ukraine, the leading world powers, and the Russian Federation throughout 2021 and early 2022, in the context of amassing troops on the border with Ukraine and looming threats of a renewed Russian military aggression. Based on a broad range of official statements, media reports, and retrospective assessments, the article reconstructs the complex architecture of bilateral and multilateral efforts to de-escalate the crisis and prevent a full-scale war. The author examines high-level meetings and phone conversations between Vladimir Putin and world leaders including US President Joe Biden, French President Emmanuel Macron, German Chancellor Olaf Scholz, and President of Türkiye Recep Tayyip Erdoğan. Special attention is paid to Macron's active shuttle diplomacy, as well as the role of the Normandy Format and the Minsk Agreements. The article also discusses the launch of the Crimean Platform and Ukraine's attempts to strengthen its international support in 2021. Meanwhile, in December 2021, the Russian MFA presented an ultimatum-like proposal to the United States and NATO, demanding unrealistic security guarantees and the rollback of NATO's presence in Eastern and Central Europe. The failure of Russia to receive the desired concessions contributed to the collapse of the negotiation process. Ukraine's own diplomatic efforts, including President Zelenskyy's proposal of a 10-step implementation plan for the Minsk agreements, are also highlighted. The author concludes that the main reason for the diplomatic breakdown was the Kremlin's ultimate strategic goal — to reshape the post-Cold War international security architecture and establish Russia as a peer power to the United States. This irreconcilable ambition rendered peaceful resolution attempts futile and paved the way for the large-scale invasion on 24 February 2022.

Keywords: diplomacy, Ukrainian diplomacy, diplomatic negotiations, full-scale Russian invasion of Ukraine, Russian-Ukrainian war.